

JULIUS 10. II. sz.

A MAGYAR TÖRTÉNETI REGÉK

PHILOSOPHIÁJA.

KÖVÁRY LÁSZLÓTÓL

(Folytatás.)

III.

Jövök állításom részleteire.

Erdély fia lévén, Erdély az én tanulmányozásom tárgya, e szegény szép haza, mellynek történeti s művészet-világa mindegyre újabb meg újabb lavina rohamokkal öntetik el; mellyet nem lehet elég sietőleg buvárkodni, különben maholnap mi sem marad fenn az ősidőkből.

Ezen epos fonalat azért nem vihetém át a nagy nemzet, a közös haza történetén; de miután a haza egyik részét Erdély történetén olly világosan átszöhetem: a részletről az egészre következtetés, gondolom, nem lesz helytelen.

Két nagy korszak vonult el a nép felett korunkig, s e két korszak két regé kört képeze. Az első volt a pogány világ kora az ő rabszolgáival; a második a keresztény világ a jobbágyokká lett fél rabszolgákkal.

Az első korszakban a nép igen alant, az úr igen fent állott: s innen lett,

hogy a népköltő a gazdagokban nem embereket, hanem tündéreket látott. Innen vannak a tündérregék.

A kereszténység az egyenlőség elvét predikálván, eltörölte a rabszolgaságot; de azért az emberek között mégis roppant hézag maradt. A népköltészet már nem nevezi ugyan tündéréknek a nagyokat, hanem óriásoknak, szenteknek, ördögöknek; a népet pedig gyakran törpéknek, pulyáknak.

Honan két regekört lehet felállítani: tündér-regék és lovag-regék körét.

És ezen két regekorszakot hazánkban igen világosan fel lehet találni. Menjünk el a várromokhoz, helyekhez, mellyekről a tündérregék szólnak, s úgy találjuk, hogy azon helyek vagy az ős természet játékait mutatják, vagy pedig az ős időből hoznak le várromokat; és menjünk el azon romokhoz, mellyekhez lovagregéket kötöttek, s látni fogjuk, hogy azok a magyarok itteni akása óta keletkeztek.

Nem ismervén kellőleg Magyarhon történeti regéit, ezen gondolatot Erdély történetével kell tovább folytatnom.

Mint gyanítottam már, e regék mindig bizonyos hazai vagy helyi történeti eseményt festenek. A nagyobb szerűek többnyire a hon történetére vonatkoznak, s mint egy regényes korrajzot lehet tekinteni. S ha összehasonlítjuk a regéket történetünkkel, a történet korszakait felfogjuk benne találni. Legalább az eddig ismeretes regékből tisztán következtethetni, mikép a tündérregék Erdély pogány korára; azon regék, mellyekben óriás félek játszanak, a magyarok bejövetelére, s illetőleg keresztény korára vonatkoznak.

IV.

Vegyük a tündér-regéket.

Erdély ismeretes története a dák nemzetig, vagyis a Krisztus születése koráig megy fel. Hiányosan bár, de mégis ismerjük a dák nemzetet; ismerjük Roma általi lesujtatását; ismerjük a romai kort; igen a népvándorlás korát.

Ha már most, az előttem ismeretes regéket végig futom, s összeállítom a történeti eseményekkel: ott állunk, mit felállítani ohajtok, mikép e regék egy nagy epos rhapsodiái vagy episodai.

Ismerjük a regét Argyrus királyi és tündér Ilonáról. A rege szerint Akletus királynak ablaka alatt, egy aranyalma termő fája van, mit minden éjjel ellopnak, bár más napra újra terem. A király nem képes őriztetni; végre kisebb fia, Argyrus megy ki a fa alá pásztorkodni. Egyszer csak lány szárnyacsattogást hall, tündérek jönnek, szép tündér leány. Argyrust a leány bájai elszenvederíték, az alma most is oda lett. Azonban Argyrus szerelme s hazája elrablott arany almáitól indittatva utnak indul; megy megy, míg végre meglátja a

Fekete várost, megkapja a tündér leány várát... s a tündér leányt nejevé teszi.

E rege Itala kronikáiban jön elő, s legelőször magyarban Gergely András, később Piskolti István dolgozta 1781-ben; s már a mult században kimondá Benkő, hogy abban Daciának Roma, vagyis Trajanus által lett elfoglalatása van leírva. Szerinte Argyrus görögül ezüstöt, Akletus király neve dicsőségétől megfosztottat, s Argyrus anyja neve, Medena, üressé lettet jelent.

S valóban ha a történet lapjaival szembe tesszük, látni fogjuk, mikép Dacia Roma aranyait csakugyan elrabolta, mikor Roma alá nyomula s azt néhány éven át adóztatá. Látni fogjuk, hogy Trajanus felkelt, serget hozott s Daciát elfoglalá, az addig meg nem hódíthatott tündérleányt.

Dacia fővárosa Erdélyben volt, itt van a vár is, Kecsekő vára, melyről a regét beszélik; ott van Fehérváron felyül, azon Fehérváron, mely azon időben hagyományok szerint Feketevár nevét hordá, mikép a rege is említi.

Roma csak gyarmatot hozott, de nem hozta ide aristocrátiát: alatta nem igen születtek tündérregék. Mégis vagyon egy, mi e kort igen szépen festi. E rege szerint három tündérleány élt a Maros partján, kik egy nap összeegyeznek, hogy mindenik valamit építsen. Egyik így szól: felépitem, ha az Isten segít; másik: ha segít, ha nem, mégis felépitem egy nap. S fel is építék; de a mely Isten segély nélkül felépíté: az még azon éjjel összeomolt.

A három építmény egyike, mi összedült, volt az aranyi vár; a más volt Déva vára; a harmadik a kaláni fürdő köbe vágott medenczéje; melyek közül különösen az utolsó tagadhatlanul romai mű. A három tündérben egyszerre láthatni a három elhatalmasodott olygarchát, kiknek egyike várát le kellett a kormánynak rontatnia. Hogy efféle elhatalmasodásokra jogot vettek magoknak az egyesek, arra hagyományaink vannak.

Roma bukása után a népvándorlás következett be. E mozgalom legnagyobb jelenetét is bírjuk egy regében: ez a húnok Ázsiából kijövetele, s itteni megbukása. A rege szerint Erdély keleti szélén, a Tarkó hegyén tündérek éltek. Idő múlva a végzet a tündérnő férjét elszakasztja tőle. Azonban két gyermeke lesz, a gyermekek megnőnek, s minden áron világutnak akarnak indulni. Az anya eléjük adja, hogy egyetértéssel megtehetik; de a két testvér mindenik külön akar; s úgy lesz, külön indulnak el, s midőn látná az anya, hogy csakugyan mennek, varázs vesszejével a kettőt két folyóvá, Olttá és Marossá változtatja. A két folyó fut fut, de mindenik akadályra talál Erdély határhegyeiben; ott várnak és várnak; s mikor annyi erőt gyűjtenek, hogy át vághattak: tul a hegyeken egyiket elnyelte a Tisza, a másikat a Duna.

Ki nem látja e regében, hogy a húnok felkelnek keleten, ide jönnek, itt

birodalmat alkotnak, Ethele, a férj letünik, Ethele fia egy más ellen fegyverre kelnek, s e tusában a más nemzetek írja velük együtt birodalmukat is elsodorja.

Illy fővonala van e rege-eposnak; de hogy mondjak már episodokat is.

Erdély nyugoti havasain, hol nagyobb részt oláh lakik, van a Detonata, hazalt oszlopaival égre nyulva. Egy rege szerint, dák leány bele szeret egy tündér fiuba, az apa ellenzi, a leány itt találkozik; a bős apa egy illy találkozni akarásnál szolgálival a leány után megy, a leányt lesujtja; jó az ifju, ez lesujtja az apát. Az ég megdördül, s a gyilkosokat e kőszálokká változtatá... Ki nem látja benne a népfaj gyűlöletet, a felsőbbek iránti gyűlölettel vegyülve, ha rá gondol, hogy e fiu egy romai ur lehetett.

Erdély déli határán van egy nőszo bor alaku szikla, a Bábaköve. A rege ezt egy tündér leánynak mondja, kibe egy király urfi bele szeretett; a leány hihetően elfogadta a széptételt, de neje lenni nem akart. A fiu halálra busulta magát, a miért a fiu anyja ráront a tündér leányra, az futna, de itt utolérte; s boszorkányi mesterségénél fogva kőszívéért e szirtszoborrá változtatta.

A székelyföldről is mondok egy episodot. Két ős, s tán romaiak, mások szerint hunok által is lakott vár van itt a Firtos és Tartod vára; ma romok. E várakat két tündérnő építi; két vetélytárs. Firtos szelid jó lélek volt; Tartod maga az irigység, mindent után majmolt. Egykor Firtos építeni kezdi Firtos várát, Tartod megizeni, hogy azon nap, nemcsak hogy ő is kész lesz, de Firtos vára szegletkövét is várába szállítja éjjél előtt. Elközelget éjjél s Tartod megis jelenik, kiveteti a szegletkövet, vasrudra teszi s tündéreiivel repített. Azonban a faluban megszólal éjjélre a kakas, a rud eltörik; s mire haza ért, vára összedült. . . . Eleven költői képe egymással rendesen vetélyben álló két szép szomszéd úrnőnek.

Azt hiszem elég ennyi episod, hogy a többit gyanittassa. Jövök a tündérregék befejező rhapsodiájára.

A Mezőségen Ménes mellett van egy rom, s róla rege, mi a tündérek utolsó napjairól szól. E rege szerint e vár tündérei ki nem állhatták a divatba jöni kezdett harangszót, honnan egy nap a templomot tornyot lerontják. Csakhamar a tündér leány vizért jó a kutra; de abból csak úgy vihetett, ha neki az emberek vagy óriások meritének. Azonban az óriások most haragjokban meríteni nem akartak; visszament tehát viz nélkül; s ennek következtében szomszúságok kinjai közt a várát elhagyták.

Itt e regében igen tisztán van kifejezve, mit felebb mondék, mikép a tündér az aristocratia; s hogy a kereszténység behozataláig tart ezen osztály tündérekül nevezése.

(Vége köv.)

SZERELEM ÉS HIUSÁG.

NOVELLA.

KEMÉNY ZSIGMONDTÓL.

(Folytatás.)

III.

Coraniniék házi életéből három boldog év, sőt tán több is, tisztán és vidámon folyt el, mint a csörgő patak, mellynek tükrét nem zavarja felhős-
 kadás által lehordott iszap.

Ezen arcadiai hasonlításból ne következtessék olvasóim, hogy egy fővárosban kezdett novellából most pásztorköltemény válik, gerleturbékolásokkal és idylli szerelemmel.

Coranini falun lakott ugyan, de Pesthez közel.

A jószág, mellyet haszonbérbe vett, még szorosabban kötötte őt a felső körökhez.

Csinos kastélya az angol hajára legalkalmas puszta közepén feküdt.

Az egész vidéken sehol sem lehetett egy eleresztett szarvast száguldó paripákon halálra olly dicsően kergetni, mint itt; még pedig a nélkül, hogy e miatt a pesti hangversenyeket, operákat és estélyeket föl kellessék áldozni.

Társaság alakult tehát, Coranini vezénylete alatt, szenvedélyes sportsmannekből, kik — azonkívül, hogy vörös hajok, spleenjek és százezer sterlingjek nem volt — tetőtől talpig angolosan néztek ki, s a vadászat gyönyöreit úgy élvezték, mint Yorkshire-ban, mint Kentben, mint a szigetkirályság lordjai közt szokás.

Coranini, ki valódi lelkesedéssel bírt és a közérdekért örömmel feledé saját hasznát, egy idomárt hozata Angliából, hogy a lóverseny barátai csikóikat olcsó havibér mellett növeltethessék pályázásra, s hogy a díjak fölött minél többen küzdhessenek sikerrel.

Ezen korszerű intézkedés is állandó érintkezésbe tartá őt a fiatal aristocratiával, mellynek majd minden ló- és vadászat-képes tagja idejének nevezetes részét a kelemföldi pusztán tölté; mert így akarjuk nevezni Coranini lakhelyét.

Természetes, hogy Saroltának, ha soha Pestre sem kocsiznék is, gyakran kelle régi udvarlóival találkozni.

Salonja olly elegans volt, mintha a főváros legszebb termeit készítet-

ték volna el a személyesen megjelenő nemes izlés — ezen nálunk nem mindennapi vendég — elfogadására.

Sarolta ragyogóbb vala, mint leánykorának legvirágzóbb éveiben.

Kéjtelt mozdulatai, ingerdus, beható s egy kevésbé bizarr szépsége, mellyet szőke fűrtői, egyenlőn halvány arczsine, és mély tűzű fekete szemei tündériessé, majdnem földön kívülé tettek, megragadták a hideg képzelődésű és szigorú jellemű férfit is.

Közép nagyságu, karcsu, hajlékony, lebegő természetén az öltözék — a kelmék és színek változtatása által, s valami elbeszélhetlen tapintatnál fogva, mit érezni könnyű, de értelmezni soha sem sikerült — az egész alak kiegészítője lön, s minden egyszerűsége mellett, a legszellemibb coquetteriának utánozhatlan, irigyelt és leigézö költészetévé vált.

E bűbajt növelték még, ideges arcvonalai, mellyeken az érzésárnyolatok és a szeszély legfinomabb rezzenetei hűn tükrözték vissza magukat, s mégis rejtélyes homályban borongtak; a könnyű, keresetlen társalgási modor, melly az egész világhoz hasonlónak látszék, s mégsem hasonlított senkiéhez; sajtáságos eszméi és ötletei, mellyek egyiránt foglalkoztatták a figyelmet azzal mit mondott, s a mit nem mondott: szóval az ő hideg és vonzó, átengedő és negédes lénye, mellyet olly könnyű ismerni, mint föl nem fogni, olly könnyű nyiltnak, mint áthatatlannak, talányosnak, mint gyermekileg egyszerűnek tartani.

Saroltának orra, keze, lába és fogsora tökéletesek voltak, a legszebb minták szerint; de kis szájának cseresnyepiros ajkai egy kevésbé emelkedettek és érzékiek, barna szemölde valamennyire éles ivű, mi szenvedélyre mutat, és hosszú, árnyos pillái — kivált ha szemét lesütötte — álmadók, élvetegek. Orczáján pedig nem hiányzottak ama kellem-gödrök, mellyek a múlt században a szépség rendkívüli jelének tartattak, és mindig az arcra derült hódító és beszélö kinyomatot vetnek.

Saroltát legalább külsőjénél fogva senki sem hihette erős érzésekre alkalmatlan vérmérsékűnek, s a hidegséget és közönyt, mi néha arcvonalain uralkodott, mulékony szeszélynek vagy számító kaczérságnak képzeltek.

Aztán általános nézet volt, hogy ő határozott vonzalom nélkül ment férjhez, és Coranini annyira nem árult féltékenységet el, ugy örvendett, ha nője mulatja magát, s olly nagy mértékű szabadságot engedett neki, hogy sokan gyaníták, miként a szép nő utoljára is legkevésbbé tudja férje szívét lebilincselni; ámbár megfoghatónak látszának a különben finom izlésű Coranininak ezen józansága, és a világismerök — kiknek száma mindig kevés — mesterkéltnak sejték, mig egyikét romlott jellemű talán kalandori czéllokkal is hozta kapcsolatba.

Már ennyiből is eléggé meggyőződhetünk, hogy a kelemföldi pusztán legszorgalmasabban vadásztak és idomittaták lovaikat a Gusztik, Stephik, Aladárok, Oskárok, Frigyesek és Egmondok, szóval azok, kik a még leány Saroltában fülig szerelmesek valának, s csak különös akadályoknál fogva késtek a kérői szereptől el.

Volt ugyan ki közülök aztán rendre elpártolt — mi menyegzőnek volt előjele, vagy valami szelid fájdalmat okozó családi történet tanúsága: de a távozók helyét más keresztnevek töltötték be, vegyítve egészen idegen hangzatu Waldemárokkal, Gottliebekkel s Armandokkal; mert a külföldi fiatal gentleman-ek is, ha Pesten mulattak, időt vettek maguknak a szép asszonyáról és vadászatáról híres pusztát meglátogatni.

Egyébiránt minden ifjunak keblében élt egy titkos sovárgás, melly remény-horgonyát Sarolta negédes szívéhez csatolta; de a legkedveltebb sem hetykélkedheték sokkal többel, mint a mellőzött.

Magukban a pesti salonokban is csak ártatlan anecdoták keringettek a szép Saroltáról, s ez a leghatározottabb dicséret, mellyre a mai időben egy bálványzott nő számot tarthat, még akkor is, ha szende és visszatartózkodó.

Coranini pedig bár a világ szeme előtt leküzdé érzéseit, oly boldog volt, mint kevés halandó.

Nője — ellenkezőleg a többiekkel — a tetszelgési vágyat nem osztá csak az idegen bámulókra, sőt annak finomabb nemeit házi használatul tartá fön.

Ő leghódítóbb Robert karjai közt vala.

A magány kevés óráit tündérbáj s félisteni örömek édjével boritá el.

Annyi kedély és ügyesség, annyi átengedés és tapintat, annyi szenvedély és visszatartózkodás jellemzik őt, midőn együtt lehettek; oly kellemes önérző, oly szende és sovár, szemérmes és élveteg némben volt, s annyira tudta a nő komolyabb vonzalmát egy csak szerelmes lény caprice-ai val párosítani, hogy Robert sohasem találta a réginek, mindig új és kedvesebb tulajdonokat fedezett benne föl, s naponkint inkább imádta mint szeretőjét és szerette mint nőjét. Neki Sarolta egy megfoghatatlan költői visio és egy édes valóság volt, egy ábrándkép, mellyet soha birhatni nem hihetünk, és egy hű életárs, kit elveszteni lehetetlennek tartunk. Midőn Sarolta körül udvarlók voltak, Robert azon helyzetben vala, mint a titkos kegyelt, kinek a rokonszenvet elárulni gyöngédtelenség és bűn; midőn pedig feleségével magára volt, hasonlított ahhoz, ki egy alig remélt légyotton a boldogságért feledi a küzdelmeket, melyekbe érzéseinek levívása került.

De vonjunk leplet a házi örömek rejtelmére, s mulassunk ott, hol Sarolta apró hiúságainak nyílt tere van.

Darab idő olt a kelemföldi pusztán a fiatalabb urak társalgása gyakran vonatkozik egy egészen új névre.

Ugy látszik valami meteor tűnt a divat egén föl.

— Miért nem jött a hajhára Romvay? kérdék többen Taszilótól, ki már majoratusát örökölte, s így most birt azon kellékekkel, melly mellett mint maga többször mondá, Saroltát megkérte volna, ha az történetesen férjnél nincs.

— Romvay, szólt Taszilo, fogadást tett, hogy addig nem vadászik, míg Godwin-chasm legmeredekebb oldalain ismét nem kergethet rókákat a szép Evelina kíséretében.

— S ki az az Evelina?

— Még nem hallottátok hírét? Wellington herceg rokona. Gyönyörű amazon, s mint Széchényitől hallám Romvayba fülíg szerelmes.

— S miért nem siet tehát Romvay Angliába? Hiszen most van a róka-vadászat saisonja.

— De a durva Harrison lord, míg él, szintén fogadásból, nem engedi Evelinát, kit nőül vett, lóra ülni.

— S hány éves Harrison? tudakolá kíváncsian Sarolta.

— Tul van a hatvanon, azonban fiatal egészséggel bír s még Romvayt soká várokozthatja, pedig nálánál nincs szenvedélyes vadász.

— Legalább rávehetnéd őt, szólt Taszilohoz egyik pajtása, hogy a mi idomárunk által növeltesse lovait. A te szavadra sokat hajt Romvay.

— Tegnap említém ezt neki; de már Hunyady gróffal szövetkezett, mert ismételt kéréseinek ellene nem állhatott.

— Erős vetélkedőnk támad benne, jegyzé meg Coranini. Láttam egypár lovát, s a leghibátlanabb családnak s kitűnő tulajdonunak találtam. Kíváncsi vagyok a jövő versenyre.

— Aligha abban Romvay részt fog venni, szólt Taszilo, mert rövid kirándulást szándékozik Pücker-Muskauval Algierba tenni, hogy időöltésből a kabilokkal harcolhasson. Izzalmakra van szüksége, mit vagy a szerelem vagy a veszély ad, s nála szerelem a szerencsés kalandok által varázsát naponként veszti.

Sarolta midőn Taszilo mellől más udvarlóhoz fordult, már el is feledte Romvay nevét. De később a fiatal urak által annyit emlegetteték, hogy azt még öreg kakaduja is megtanulta, pedig a jámbor madárnak évei miatt emlékező tehetsége már fogyatékán vala.

Ha férfi-ruha divatról volt szó, Romvay tekintélyére hivatkoztak; ha a felső táblai szellem rovatott meg, Romvaynak Pozsonyba menetelétől vártak új fordulatot; ha egy cabinet-titok szivárgott a kelemföldi pusztára, az a leg-

hitelesebb források daczára is mystificationnak látszék, mihelyt valaki Romvayt a kétkedők részén lenni gondolta.

— De hiszen Romvay csak nem tudhat minden titkot: jegyzé meg Coranini, kit e bálványzás ingerelt.

— Bizony kevés maradhat előtte sokáig eldugva, mert a legbefolyásosabb delnőkkel áll rokonsági vagy még kedvesebb viszonyban.

Illy fecsegések Sarolta hiuságát kezdék sérteni. Ő ugy megszokta az inepeltetést, hogy különösnek tartá, mikép Romvay nála még be nem mutatá magát.

Egy reggel Tazilo a vadászatról elkésett, s már dél körül lehet, midőn porosan és kifárasztott lóval vágatott Coranini udvarára.

Csak Sarolta volt hon, s a terráson rendkívül keces pongyolában ült himző asztal előtt.

— 36 percz és 59 másodpercz! szolt Taziló megszoritva s lassan ajkához vonva a szép házasszony kezét. Ennyit nem vártam Priamustól. Becsét legalább 400 pengővel növelte mai magaviselete. Csak képzelje nagysád, a sóháztól eddig 36 percz és 59 másodpercz alatt repült el! Mintha sejdítette volna a derék állat, hogy mennyire érdekemben fekszik szélgyors vágatása. Ah! szegény Virginie! Nagy dolog történt Pesten. Nem akartam kijönni, mert sógorasszonyomat várom Irsáról; de mihelyt meghallám... oh! a szerencsétlen Virginie!... tüstént lóra ültem, hogy szerencsés lehessen önnek legelőbb elbeszélni e szerencsétlen történetet. Ah! Virginie! ki gondolta volna, hogy illy vége lesz viszonyuknak. Nagy szerencsétlenség történt, iszonyu, classicus, nyomtatni való szerencsétlenség. Csak ne lett volna Virginie rokonom, s ne én mutattam volna őt nála be! Mi az élet, Sarolta? — egy rövid álom!... 36 percz és 59 másodpercz! ez már szép volt Priamustól. Szegény Virginie! Nénje vigasztalhatlan. Romvay midőn meghallá elhalaványult, s pedig ő nem könnyen változtatja színét. Mi az élet? Ah! Virginie! S tudja-e nagysád, hogy ő volt az én első hajlamom? De hisz! azt már sokszor beszéltem el!... Férje csak egy hét mulva hallhatja meg a rémitő történetet; mert Trevisoba van bátyjánál, az ezredesnél. S ne kétkedjék kegyed, hogy ő csakugyan könyezni fog nőjén. Hiszen az ördög sem olly fekete milyennek festik. Szegény Virginie!

Sarolta, mig Tazilo rémitő exaltatioval és zavarral beszélt, csendesen folytatta a himzést. Areza annyira hideg volt, hogy udvarlója, ki élénk és rejtélyes előadásától nagy hatást várt, a szép nő minden vonalairól ezt olvashatá: — Nyugodtan vagyunk, nem fogunk semmi kíváncsiságot mutatni, közönyünk állandó, s hasztalan törekvés volna tovább fonni olly társalgási modort, melly a női ujságvágy kizsákmánylására látszik számítani.

— Nagysád tán el is feledte Virginiet? szólt Taszilo. Ő Vértesy Gábor nője, azon Vértesy, ki most négy éve legszebb kisasszonyaink által igen megvala különböztetve.

Taszilo e czélzást Sarolta egyik hajlamára, melly maga idejében közbeszéd tárgya volt, minden hangnyomat nélkül tevő.

Hasonló ártatlan arczkifejezéssel és egészen gyermeteg őszinteséggel kérdé Sarolta: — Tehát Ligety Virginiet említi ön? Mondják sokat szenvedett férje féltékenységétől, ki még rokonaira is gyanakvók.

— Borzasztón, ... s pedig minden ok nélkül, válaszola Taszilo, jól tudván, hogy ő van érintve.

— Közelebről hallám, folytatta Sarolta, hogy Vértesy a féltékeny szerepből rögtön ment ellenkezőjére át. Egy reggel kőmiveseket hivatott, s bevakoltatá az ajtót, melly nője hálósobájából az övébe vezet. Minden olly zaj nélkül, olly vidáman történt, mintha az épületen csak egy kis kiigazítás eszközöltetett volna. Vértesy hallgata és udvarias modoru volt; Virginie szinte hallgata, s az új változásba beélte magát. A cselédek sem beszéltek az egész dologról. Furcsa kezdete egy házassági regénynek, mellynek folytatása már alig lelete többé olly érdekes, mint az első fejezet.

— S én nagysádnak épen a regény végét akartam most elmondani.

— De annak, nézetem szerint, okos megoldása csupán az lehet, ha tovább nem folytattatik, s ha az ajtó örökre bevakolva marad.

— Nagysád tehát nem barátja a tragikai bonyolításoknak.

— Bizonyos helyzetek elfogadása után azok az életben és művészetben is igen keresettek arra, hogy eléggé érdekelhessenek.

— Ah! ne legyen kegyetlen egykori barátjának emléke iránt, szólt Taszilo komolyabban.

— S Virginie?... Tán csak nem.... Ah! az lehetetlen. Ő könnyü vérü, gyuladózó és fogékony volt, de mély érzések nélküli. Szóljan Taszilo! Ő nem eshetett annyira kétségbe....

— És mégis tény, hogy meggyilkolta magát.

Sarolta arcán szájalom és ijedtség lebbent át. Ajkai a Virginie nevét egy sohajjal kötötték össze, melly őszintébb mint a nyugodt hang, melylyel Taszilotól a szerencsétlen történet részleteiről tudakolt.

— Virginie, válaszolá ez, férjétől alapos ok nélkül megsértve és mellözve volt, midőn Romvay Pestre érkezett. Én bemutattam őt rokonomnak, ki gyengülő egészségeért körünkben hosszasan mulatott. A találkozásból hamar támadt szerelem. Virginiének ragaszkodásra vala szüksége; Romvay szórakozást ohajtott. Virginie szenvedélyesen szerette Romvayt; de ez honunk Alcibiadja, s midőn annyi nő szívét bírja, kénytelen a magáét is eldarabolni.

A szépvilág illy osztozáshoz rég hozzászokott. Csak Virginie nem akart érzéseivel az élethez simulni. Lehetetlent kívánt Romvaytól, mi által elidegeníté őt magától. Félreértések támadtak. Romvay a kisirt szemeket kevésbé hitte érdekeseeknek, mint a kéjtől és megelégedéstől sugárzókat. Eddig minden természetesen folyt le. Barátom, mint könnyen képzelhető, engedte szeszélyeinél Virginiet, s járt a maga utain, szilárdul, következetesen. S miután kicsiny dolgokból születnek többnyire a nagy események, még csak azt kell említenem, hogy Virginie egy rossz órában A... grófnét, kit vetélytársának hitt, gyöngédtelenül fogadta, — még pedig saját lakában és gyöngédtelenül. Ebből *s c a n d a l e* támadt, nem nagy ugyan s nem is egészen nyilvános; de elég arra, hogy a finom modoru és kényes izlésű Romvay végkép visszavonuljon. A leggyöngédebb tapintattal szakított tehát Virginievel; azonban a tulmeleg szívű nő nem birt sorsával megbékülni, nem akarta mosolygó arczczal fogadni a kénytelenséget, nem kívánt mint szokás — egy új viszonynyal demonstrálni a régi ellen. Elhagyta világismerete, könnyü kedélye, s még a *d é h o r s o k* iránti tekintet is. Romvayt ismét megnyerni volt minden célja. Az országbirónáli estélyt — ah! milly jól töltöttük az időt ott, s csak kegyed hiányzott, hogy ezen órák emléke szívünkben örökre éljen, s miért is nem jött el nagysád? — mondom, az országbiró fényes estélyét — mellyen néhány perczre nádor ő fensége is megjelent — ohajtá a szegény Virginie e célra felhasználni. Minden fegyverét a coquetteriának elővette. Hasztalanul! Romvay érzéketlen maradt. Egy versen Virginie arcza a fürtei közé tűzött fehér cameliához hasonlított, Romvay pedig vidám volt ideges jellem nélkül. Máskor Virginie Adolfnak, ki nála bemutatva sem vala, majdnem karjai közé vetette magát; Romvay pedig minden affectatio és fitogtatás nélkül társalgott A... grófnéval. Éjjél után mellékszobában láttam Virginiet, ... karszékben ült, kis lábának atlasz papucsza előtt szétfosztott viráglevelek voltak, szemében — ha nem csalódom — köny csillogott; Romvay pedig az átelleni szegleten theát ivott, s keztyüjének két ujja hegye közt egy vékony szelet vajjas kenyeret tartott. Az egész jelenet sem egészen idylli, sem eléggé prozai nem volt. Hamar siettem más szobába. Virginie követett, s már megfordulék, hogy vele beszélgetést kezdjek, midőn a főterem ajtója felé vonult, és néhány percz mulva a társaságból eltűnt. Reggel hallám, hogy Virginie többé nincs. Haza érkezvén, szívét átlötte. A golyó tökéletesen talált. Virginiének elszánt keze volt; — s pedig ő milly kicsiny, szelid és töredékeny alaknak látszék! Ah! mennyire vágytam volna a szétfosztott viráglevelekből, mellyek a báléjen piczin lábai előtt heverték, egyet emlékül megtartani.

— S Romvay? kérdé Sarolta.

— Ő nincs A... grófnéval, ki elég szellemi emelkedettséggel nem bír,

megelégedve: válaszolta Tazsilo, és székéről fölkel, hogy a vadászathól megérkezőket idvezelhesse. . . .

A férfi ha egy nő-szívet széttépett, tekintélyre emelkedik a nők előtt, és Sarolta nemének sok gyöngeségeit osztá.

A magyar színházban — Budán — eredeti darabot adtak harmadszor egymásután.

Coraniniék is jelen voltak.

Sarolta ottléte forradalmat csinált a kedélyekben, a földszinen és páholyokban egyiránt.

A hatás, mellyet gerjesztett, eleinte egészen elfoglalá a szép nőt.

De később időt vett körültekinteni s másokra is gondolni.

Romvayra, ki több páholylátogatást tett, Tazsilo leírásaiból könnyen ráakadtak szemei.

Külsőjét rendkívül szépnek nem találta.

Meglepő érdekes volt.

Több alig.

Az első benyomás szerint, melly egészen kedvezőnek nem mondható, Sarolta a kelemföldi udvarlók közül is lelt volna a híres divathőznél vonzóbb, megnyerőbb alakukat.

De kíváncsisága még sem hagyá nyugodni.

Látcsövével néha követte őt.

S így hamar észrevehé, hogy tetteleg csakugyan minden ifju, ki Romvayval együtt van a páholyokban, mellette árnyékká válik.

A delnők a többiekre keveset figyelnek, s a darabra sem.

És a ki folytonos társalgást sző vele, ki Romvay hódolatait élvezi, minden felőlről látcsőknek van kitétetve.

Midőn Sarolta e jelenetek fölött szemlét tartott, kedélyére némi árnyak vonultak.

Udvarlóival hidegebben társalga.

A második felvonás közepén Romvay saját páholyába ment vissza, melly történetesen a Saroltáéval átelleni volt.

A színpadon jelenetek végződtek el, hosszú párbeszédet közt, a perczek óranegyeddé változtak, és Romvay még egy futó tekintetet sem vetett az innepelt Sarolta ülhelyéhez.

Tapsolt Megyerynek és Kántornénak, minden emeletben jártatá szemeit, titkon kezével intett a földszinen egy csinos alaku lánykának; de a szépség királynéja iránt nem mutatott semmi részvétet.

Sarolta szeretett volna a tükörbe tekinteni, hogy megkérdezhesse vonásait: mióta vesztették a varázsaitokat el? Méla borongások rajlottak keblében, az őszi idők behatásait érzé idegein. Köntöse neszt, midőn kezével megmozdítá azt, levélhullásoknak képzelte, melyek a léghervadásról suttognak. Önbizodalma csökkenni, hiúsága sajgani kezdett; mert ennyi figyelmetlenségben megaláztatást látott.

Páholya hátszine felé fordítá tehát arcát. Élénk társalgást kezdett kíséretével. Vidor, szikrázó ötletű, emelt kedélyű lőn.

Többé figyelme nem volt a szinpad és a színházi közönség iránt.

— Láttad-e az isteni Saroltát? kérdé a casinóban Romvaytól Tasziló.

— Igen.

— S hogy vélekedel róla?

— Szép asszony.

— S csak ennyit mondhatsz?

— Kellemes külsője, de....

— Na!

— Mint a déli napból a sugár ömlik arcáról a hiúság.

— S te közönyös volnál iránta két órai látás után is? Az lehetetlen.

Romvay vállat vonitva szólt: — Ha nekem nem tetszett meg ő, közönyös lennék indulatomnál fogva; az ellenkező esetben pedig számításból.

Ekkor a Wiener Zeitungot kezébe vette s a hirdetéseket olvasá.

(Folytatása következik.)

LEIR KIRÁLY ÉS HÁROM LEÁNYA.

Ó ANGOL BALLADA*).

SZÁSZ KÁROLYTÓL.

Leir uralkodott egykor itt,
 Királyi békben, hatalommal.
 Szive boldogsággal tele
 Háza ünneppel, vigalommal.
 Mit a természet adhatott,
 Legszebb volt három szép leánya,

*) E ballada nem művészi becseért, mert az csekély, sem ódon-zamatjáért, mi csaknem egészen hiányzik, hanem főleg történeti hagyományul érdekes, mennyiben Shakespeare ebből dolgozta nagyszerű tragaediái legnagyobbserűbbikét. Az eredeti Percy Tamás „Reliques“-eiben olvasható.

Olly fejedelmi szépek ők,
Hogy szive többet nem kívána.

S eszébe jut, mind hármokat
Meggérdeni és kipróbálni:
Hogy mellyik tud hivebb szerelmet
Az ősz apának felajálni.
„Gyönyört adtok öreg koromnak,
Áldásul vagytok főm felett:
Szóljatok és esküdjetek meg,
Hivebben mellyiktek szeret?”

És elkezd a legnagyobbik:
— „Éretted, drága jó apám,
Ha neked használhatna vérem,
Szemed előtt kiontanám.
És vérző szívemet miattad
Ketté szakitnám szivesen,
Mintsem a legkisebb bút lássam
Nehezkedni ősz fejedem!”

— „És én is, — szól a második most, —
Éretted drága, jó apám,
A legroszabbat, bajosabbat,
Olly könnyen végre hajtanám.
Fürösztenelek tejbe vajba,
Szeretet szorgos kezeivel,
Csak hogy szivedtől a bús gondot
Megelégedés üzze el!”

— „Minden szavatok örömet hoz
— Felelt a vén király, — nekem,
Szólj már te is szived mit adhat,
Legifjabb szivem-gyermekem!”
— „Szerelmem, szólt Cordelia halkán,
Melylyel adózom oh apám,
Nem több mint puszta kötelesség,
S gyermeki tartozás csupán.”

— „Mit? Szived hát többet nem ad, mint
A mivel épen tartozik?
Nagyon csekély tehát szerelmed,
— Az öreg király vissza szól —
Eredj, száműzlek udvaromból,
Te nem vagy az én gyermekem.
Kegyelmemből, dús birtokomból
Egy cseppnyi részed sem leszen.

„Nénéid több szerelmet adnak,
Mint a mennyit kívánhaték.
Királyságom, országom, kincsem,
Ők érdemlik, legyen övék.
Királyi pompám minden fényét
Velök megosztom szivesem,
Mi jót nekem az élet ad még,
Siromig velök élvezem.“

Igy nyert jutalmat a hizelgés,
Az álnok két leány szava,
Száműzetett az ártatlanság,
Bár a leghívebb ő vala.
Szegény Cordelia panasz nélkül
Bujdosni világgá megyen,
Nem segíti, nem szánja senki,
Saját honában védtelen.

Mig végre Franciaországban
Mosolygóbb szerencsét talál,
Bár szegény, elhagyott, de szebb is
Egész ország leányinál.
És a király, hallván erényit,
Bű-szépségét is érezi,
S udvara örömjaja közt, őt
Nőül s királynéül veszi.

Az alatt apja, az öreg Leir,
Két leányával lakozott.
De hajh! ígéretök feledve,
Bennök be megcsalatkozott!
Előbb R a g a n n a k udvarában,
(A vénebbnél) él az öreg.
Ez őt kifosztja mindenéből,
Kiséretét sem hagyja meg.

Tudnillik, addig husz udvarnok
Szolgált körüle szüntelen.
Ragan csak tizet engedett meg,
Aztán hármat, a szivtelen.
Sőt végre egyet is sokalt már,
S elvette mindet az irigy;
Remélvén, hogy jó öreg apját
Elűzi udvarából így.

— „Ez hát jutalmam! — fel kiált ez —
Mert mindent a mit adhaték

Tinektek adtam : kolduljam ma ,
 A mit tegnap magam adék !
 Ah! Gonorell-hez megyek ; ő jobb
 Tudom hogy ő hű gyermekem.
 Megszánja tudom öreg apját ,
 És vigasztalást nyújt nekem.“

És megy ehez. Ki hogy meghallá
 Panaszos apját, így felelt :
 „Sajnálom, hogy mind a mivel birt,
 Elpusztult és szélszárnyra kelt.
 Én nem tudok segíteni rajta,
 Koldusnak már sokat adék.
 Ha akar, el lehet konyhámban,
 Ott mindig akad hulladék.“

Ezt hallva, keserü könnyekkel
 Kifakad a szegény öreg :
 „A mit tevék, legyen örökre
 Intő példátok, emberek !
 De nem! még egyszer vissza térek
 Ragannak udvarába; tán
 Megszánja apját s ősz fejemmel
 Illy kegyetlenül még se bán.

De Ragan, őt elutasitni
 Szolgáinak parancsot ad,
 „Mikor nálam jó dolga volt itt,
 Bolond, miért itt nem maradt?“
 S szegény ősz, újra Gonorellnek
 Várába búsan visszatért :
 Konyháján várni koldusúl, az
 Elejtett hulladékokért.

De azt is megtagadja már ez,
 Mit megengedett az előtt ;
 Azt veti : hogyha olyan kényes,
 Miért hogy újra visszajött ?
 Így egyik lányától a másához
 Jár, s újra kérve vissza mén.
 Koldus, ki minap még király volt,
 S koronát hordott a fején.

És eltaszított gyermekének
 Minden szava eszébe jut :
 Hogy csak gyermeki kötelesség,
 Mit az ő szíve adni tud.

De félve, hogy száműzetését
Nem felejtethetné vele,
Meg örül (oh hiszen kedélye
Olly mély sebeket visele!)

S kitépi tejfehér hajának
Szálait vad-kegyetlenül.
Még vérzi arcját, min becsület
Öregség, s tépő bánat ül.
Kinját erdő-, halom- s patakna!
Nyögdelve panaszolja el;
Hogy erdő, halom, patak, arra
Megindul s nyögéssel felel.

Kétségbeesve utra indul,
Megy Franciaország felé.
Nem tudva: ott Cordeliánál
Szánalmat és vigaszt lel-e?
Hű lány! midőn meghallja apja
Balsorsát, gyász-történetét:
Elküldi hozzá gyors segélylyel,
Dús adománynyal, követét.

Küld aztán fényes követséget,
Nemes, derék vitézeket,
Hogy rögtön udvarába hozzák
A balsors-nyomta öreget.
S a király nemesen fogadja
A zúzott szívű ősz apát,
És menten öszvegyűjti, bátor
Csatára mindig kész hadát.

Áttörnek Angolhonba gyorsan,
Visszahelyezni Leir királyt
Elűzni két lányát s helyettök
Felemelni Cordeliát.
De ah! a hű szívű király-hölgy
Harcmezőn lelt véres halált.
S a korona az ősz királyra
Öregségében visszaszállt.

Leir meghallván leánya vesztét,
— E végső véráldozatát
Apjáért, kinek szent-ügyében
Kezdé s vivá meg a csatát: —
Ráborult a vérző tetemre,
És nem kelt többé soha fel;

E hű keblen lehelve végsőt
A sokat hányatott kebel.

A nemesek, a lovagok mind,
Látván a gyásztörténetet,
A két rosz lányra egy ajakkal
Mondtak halál-ítéletet;
Elvérezének. Koronájuk
Más rokonok fejére szállt.
— A bünös gőg és szivtelenség
Im méltó büntetést talált.

HÁROMSZÉKI LEÁNYOK.

NOVELLA.

JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

A jó öreg tiszteletes ő maga eljárván az illető előljáróságokat Brassóban s a dolgok mibenlétét felfedvén előttük, addig vissza sem tért Uzonba, a míg személyesen meg nem győződék felőle, kit, hová, milyen házhoz szegődtetének el? hogy arról mind hirt vihessen otthon levő szülőiknek.

A mi két leányunknak olly különösen kedvezett a szerencse, hogy ők épen két egymással szemközt levő házba jutottak, úgy hogy minden pilanatban keresztülkasul beszélgethettek egymáshoz.

Az egyik házi gazdája lón a városi syndicus, a másiké pedig a fürmender.

A syndicust hitták nagyuram Sziksz uramnak, a fürmendert nagyuram Weimuth uramnak.

A syndicus volt egy harmincz és negyven közti fiatal nótelen ember, kiseded alacsony termetű, szőke hajú, erősen ragyás ábrázatú, mellyet megborotválva viselt, csupán köröskörül a képe alatt hagyva meg szakállát, melly ollyan szőke volt, hogy ősznek is beillenék.

Sziksz úr azonban saját különös hirben állott, ő volt, mint mondani szokták a város kaka sa: minden lyálynak szépet tenni, minden menyecskének udvarolni, örökké vőlegény hirben állni és sohasem házasodni, a szép szolgálók képeit megcsipkedni, minden lyányt elbolondítani és utánuk bolondulni; csintalan beszédek mondani és magáról sok mindenféle anecdotát mondatni; bálokban elöltánczolni és minden lakodalomnál vőfélységet viselni, és más efféle egyebek, mellyek mind elégségesek voltak arra, hogy őt a közvélemény előtt gonosz kikiáltott kakassá kukorikolják ki, a kitől ugyan kellett ám magát őrizni minden jámbor hajadonnak, s ha találkozott vele az utcán tisztességes leányzó, méltán szólíthatá őt meg e szóval: „félek ám é kendtől.“

Vala pedig ez úri embernek egy öreg asszonyság édes anyja, a ki egy igen tiszt-

tes, kegyes, istenfélő asszonyság vala; nem mozdult ki soha a szobájából, csak mikor templomba mene, és nem nyitotta ki egyébkor az ablakát, hanem ha valamelyik szomszédasszony odajött az ablakra beszélgetni.

Ez egész nap imádkozék és kegyes dolgokkal foglalá el elméjét, és épen nem törődött fiának bolondságaival s midőn egy vagy más tudomására esett belőlük, csak a kezeit tevé össze és nagyot sohajtott.

Az átellenben lakó ház tulajdonosa, a fűrmender vajhmi egészen más ember vala; Weimuth uram maga volt a legszigorúbb erkölcs. Mikor az utcán ment soha félre nem nézett, és soha sem tarthatá megfogható dolognak, miként vetheti férfiú szemeit bármely asszonyszemélyre, kivéve, ha tulajdon hitvestársára, nem gondolván meg, hogy az embernek a saját hitvestársa is idegen személy volt addig, a mig szemeit rá nem vetette.

Vala pedig azon egyetlen alak, a mellyre ő saját szemeit vetheté, legkevésbbé alkalmas arra, hogy szemeit valaki rajta legeltesse. Weimuthné asszonyom magas száraz alak volt, nagy hegyes állal, kidülledt rideg homlokkal, mellyről két kigyó-forma szemöldök kanyarodott le két vasvilla szem fölé, iszonyú csontos kezekkel, örökké haragos durzás képpel; hallgatva nagyon ritkán leheté látni, a legkisebb terjedelmü hang pedig, mellyen szólni szokott beillett lármának, úgy hogy a kik a fűrmender úrral kötödni szerettek, rá fogták, hogy felesége még álmában is pöröl, a mikor más ember hallgat, és e miatt viselete és frizurája mindig úgy nézett ki, mintha valakivel épen tépászkodott volna, a mi a külső kellemetességnek nem igen nagy előmozdítására szolgál.

Hát még a cselédek mit nem tudtak beszélni róla? Soha sem volt, a ki őt Mihálytól Györgyig ki tudta volna állni, sőt gyakran egy év alatt hat szolgáló is megfordult nála, a mi kis városban nagyon gonosz természetre mutat.

Egész nap esőtetett, pörölt a szolgálóival; semmi sem volt neki jó, a mit tettek.

Majd a leves volt neki kozmás, majd a tányérok piszkosak, a hússal mindig viszsza küldte őket a mézáróshoz, s felpanaszolt nekik minden falatot.

Ha csinosan öltözködtek, az volt a láрма, hogy miért cifrálnak? Ha szólt nekik valami legény, volt érte három napig mit hallgatni, s ha épen Weimuth úrra talált valamelyik vagy egyszer tekinteni, jaj volt annak, mert kiásta a szemeit.

Akármi fogyott el a háznál, annak mind a szolgáló volt az oka; fa, liszt, só, zsir a mit feltüzeltek, felfőztek, felrántottak, az mind el volt lopva, dugva, tékozolva, és iszonyu dolog lett belőle, hogy nem tartott örökké.

Ha egy gombostü elveszett az asztalról, felhányta érte az egész házat, s jaj volt a leánynak, ha egy hasonló gombostüt talált a motyói közt, már pedig a gombostük abban az időben is nagyon hasonlítottak egymáshoz.

Hát még ha ellentmondani talált! Könnyebb volna a rakétát megszólltani, vagy az oldalba lött medvét capacitálni, mint Weimuthné asszonyom színe előtt megállani egy cselédnek, a ki neki visszafelelt, de ha vissza nem felelt, sem használt semmit, ő azért egész nap zúgott, morgott, patvarkodott, csakhogy valamivel alantabb hangon.

A tört edényt megvette rajtuk, pedig az egész konyhája csupa hasadt és elcsorbult edényből állt, s ha kútra vagy piacra jártak, soha sem hitte el nekik, hogy nem jöhettek volna el hamarább.

Képzeltetjük, hogy milyen különös szerencse volt ez esetben, miszerint a két

uzoni lyán közül nem Katicza jutott Weimuthnéhoz, és nem Rozáli Sziksz uramhoz; mert a míg Rozálit Sziksz uram incselkedései halálos kétségbeesés között tartották volna, addik másfelől Katicza Weimuthné asszonyomat minden héten megverte volna hetszer!

Igy azonban sokkal jobban történt. Sziksz uramnak Katicza piros pozsgás arca, eleven tüzes szemei s gömbölyű idomai tetszettek meg jobban, a jámbor Weimuth pedig nagyon megnyugodott Rozáli szelid hallgatag személyében s így lőnek mindketten elhelyezve a két átellenes szomszéd házhoz.

Weimuthné asszonyom, hogy pörölésen kezdje a bemutatást, elmondá egy rohanás alatt a lehető legkiabálóbb hangon a békeszerető lánynak, hogy mihez tartsa magát, mit kell és mit nem szabad tenni? reggel felkelni, kávé megfőzni, kevés fát égetni, úr eszmáit suviszkolni, piacra elmenni, sokáig oda nem lenni, mészáros legénynyel nem enyelegni, piaczi pénzből el nem lopni, mert utána fog járni, hamar tüzet rakni, leves el nem futni, lúd-kácsa megtönni, asszonyát megfésülni, kis kutyát mosdatni, szobát kiséperni, virágot megöntözni, ágyakat megvetni, kútra elszaladni, asztalt teríteni, ételt betálatni, a mi maradt eltenni, belőle nem enni; tányért mosogatni, szapulni, vasalni, mángolni, köpülni, kapálni, magát jól viselni, különben el fogja csapni.

A szelid leány szépen kezet csókolt és ígérte, hogy mindent el fog végezni és nem lesz rá panasz.

Katicza másfelől a mint beköszöntött Sziksz uram édesanyjához, ő beszélt neki: kikérdezve, hogy mi dolog lesz a háznál? s közben olyan munkákat is fedezve föl, mik azelőtt a jó asszonyság házában gyakorlatban sem voltak, mint fonás, apró barom és sertés-hizlalás, kertművelés. „Ennek mind meg kell lenni, mondá Katicza, mert sokat meglehet takarítani s nem kell a piacról venni mindent. Azután én mindent egy szó nélkül elvégezek, azért tehát nem lesz szükség magát azzal fárasztani sem az úrnak, sem az asszonynak, hogy nekem valamit parancsolgassanak, mert egy az, hogy én nem szeretem, ha rám lármáznak, más meg az, hogy mig valakinek eszébe jutna egy dolog, már akkorra én azt el is végeztem. Hát csak a szó szaporodnék vele.

A jámbor asszonyság nagyon megvolt elégedve ez ajánlattal, ő különben is sokkal kegyesebb természetű volt, minthogy a patvarkodást szeresse s inkább megitta a tej alját, minthogy szolgálójával pereljen, hogy hová tette a tej színét? s megette a kozmás levest inkább, minthogy a konyhába fíradjon s magát görbe szemekkel nézesse.

Ez tehát tökéletesen meg volt győződve felőle, hogy Katicza épen neki való leány. De még Sziksz ur is meg volt felőle győződve, hogy ez neki való leány. Ő maga vezette fel a lépcsőkön a leányt a padlás szobába, melly neki volt szánva, megmutatta, hol lesz a helye, igen nyájasan bánt vele, egy párszor a szemébe iparkodott kacsintani, mire a leány viszonzásul olyan szemeket vetett rá, mint egy basiliscus, végre búcsu fejében egyet csípett rajta, mire a leány olyat ütött a körmére, hogy bekapta volna, ha nem tom millyenes lett volna is.

— Ejnye be átkozott hirtelen keze van ennek a leánynak! szitkozódék Sziksz ur, a megütött körmeit szopogatva.

— Úgy kell neked! nagyon jól cselekvé, — mondá édes anyja, megörülvén, hogy még ebben a tekintetben is kedvére való leány akadt a házhoz, s e percztől fogva az öreg asszony nagyra kezdé becsülni Katiczát s tökéletesen képesnek hitte őt arra,

hogy kedves fiát egyszer Isten igazában elfogja páholni, a mit az mindenféle asszony-személyeken elkövetett istentelenségeiért ugyan csak megérdemelt.

E becsülést Katicza iparkodott öregbiteni. Olly rend és tisztaság állt a házhoz, a milyen az előtt soha; égett a keze alatt minden munka, a konyha ragyogott, a szobák tiszták, mint a tükör, az ételek izletesek, az udvar felseperve, a kert tele virággal és konyha növényekkel, a tej kétszerre sűrűbb a tehénneli jó bínástól s ha kellett pékkel és mészárossal perlekedni, nem volt szükség ahoz prókátort fogadni, elvégezte azt Katicza maga; s azt már meg kellett neki engedni, hogy minden héten legalább egyszer kedvére kipörölhesse magát, az már az ő gondja volt, hogy kivel? Csak akadt rá, hol egy hol más. És azért a jó asszonyság nem csak hogy nem haragudott, sőt nagyon jól érezte magát, hogy van egy bátor személy a háznál a ki ő helyette viaskodik, s úgy tekinté őt mint oltalmat és várórsóget a háznál.

Vajmi másképen folyának Rosáli napjai amoda át.

A szegény érzékeny szívű leány, ki soha sem hallott oda haza egyebet nyíjas, hizelgő beszédnél, kit otthon mint leányok tükrét, példányát mutogatták a vének gyermekeiknek, ki szerény és alázatos lett a szünteleni dicsérés és kedvezés miatt, most minden nap szitokra ébredt, bármit tett, azért patvarkodást kellett hallani, s a perpatvar szavai néha annyira nem voltak megválogatva, hogy a szegény leány titokban sirva fakadt. Csak titokban, nehogy Katicza meg találja tudni.

Egy napon azonban mégis csak megtudta.

A kútnál találkoztak. Katicza épen ott állt a szökőkút előtt, a köoroszlány alí tartva egy akkora korsót, hogy más leány felfordítani sem tudná, ha tele van vízzel, nemhogy haza vinni. Szép fekete haja széles két tekeresbe fonva kigyózott vállára, izmos két gömbölyű karján fel volt kötve piros szalaggal a bő patyolat ingujj, s a mint habzó fehér kötényét félig felemelve, hogy el ne locsolja, kezét csipejére tevő, úgy nézett le a világra, mint egy amazon hadvezér magyar vállban és posztó rokolyában!

Ekkor jön véletlen a kútra Rozáli, s Katicza meglátja, hogy a leány szemei ki vannak sirva.

— Mi lelt? kérdi tőle megijedve. Ez habozni, kerülgetni kezdte, de Katicza csak rajta volt, hogy mondja ki, mi baja?

Végre a leány kivallotta, hogy az asszonya nagyon megszidta, mert azt hiszi, hogy az urára nézett s neki azt mondta, hogy ő egy „rosz személy.”

Katicza csak elhalaványult, a düh elállta minden tagját, hogy reszketett bele, azzal egy szót sem szólt, ott hagyta a korsót a kúton, s mielőtt valaki megfoghatta volna, rohant Weimuthné asszonyom házára.

Sem kérdett, sem hallott, berontott az ajtón, fel a lépcsőn, keresztül a szobákon, ott találta Weimuthné asszonyomat, a mint épen a kis kutyáját fésülte.

— Asszonyom! hallja az asszony! kiálta a leány magasan libegő kebellet; — az én öcsém *) az asszonynál van szolgálatban, az én öcsém egy jámbor becsületes szelid leány, az asszony pedig egy veszekedő teremtés, a ki belekötne magukba a szentséges szentekbe is, ha valaha olyan helyre juthatna, a hol azok laknak. De micsoda istentelen gyalázat az, az én öcsémet Rozálit egy rossz személynek merni nevezni, tudja meg, hogy az én öcsém becsületes nemes ember leánya, azt pedig,

*) Hölgyek az ifjabbakat nem „hugom,” hanem „öcsém” czimmel szokták nevezni.

hogy én ki vagyok, imádkozzék az Istennek, hogy meg ne tudja, mert ha én még egyszer megtudom, hogy az asszony Rozálit megbántotta; vagy csak görbén nézett is rá, ne legyen becsületes leány a nevem, ha széllyel nem verem a házat és ha én még egyszer kihallom az utcára, hogy az asszony az én öcsémre pöröl, én meg kiállok az utca közepére s onnan teremtem össze, hogy tudom megemleget róla még a pokolban is!!!

Weimuthné asszonyom úgy megijedt e rohamra kutyástul együtt, hogy szinte kővé váltak mind a ketten, mint a hogy a mesebeli kősziklák története hangzik; a mint azonban lassankint magához és hangjához kezdte térni, a mint elgondolá, hogy micsoda istentelen nagy vakmerőség ez: ötlet saját házában fényes nappal ilyen dühös szavakkal megtámadni, felfújta ő is magát és megereszté nyelvének sebességeit.

Ámde az sem használt: ha tudott Weimuthné asszonyom jól kiabálni, tudott Katicza kétszer olyan jól, s mindig feljebb birta fél octávéval a hangot; a lárma égre és utcára kiáltott, a népség összeröfönt az ablak alatt s utoljára is az lett a processus kimenetele, hogy Weimuthné asszonyom elrekedt a kiabálásban s nem beszélhetett tovább, Katicza pedig nem rekedt el s övé maradt az utolsó szó.

Azzal nagy diadalmasan vissza ment a kútra a korsójáért.

A dolog, a nagy patália a polgármester elé került. Weimuthné föllovalta a férjét hogy indítson vádat, a szegény főrmender a legrosszabb prókátor volt a világon; Katicza védelmét pedig a syndicus vállalta magára, s minthogy a leány semmi olyast nem mondott az asszonyságnak, a mi azt meggyalázta volna; csupán csak hogy igen fennhangon mondta el azon dolgokat, mik papirosra leírva igen csendesen hangzanak. Weimuthné ellenben mindent elmondott neki, a mi szép és válogatott titulust privat szótárában talált; nem csak hogy elégtételt nem adának neki, hanem még komolyan megintették, hogy jámbor cselédjével bánják kegyesebben, nehogy ismét hasonló háborúságra adjon alkalmat a város nyugalmanak megháborításával; ha pedig el akarja bocsátani, fizesse ki neki az esztendei bérét.

Ez keserűen esett a jó asszonyságnak. Jól van, nem bántotta többi Rozálit, de megfogadta, hogy beköti még a koszorúját; s addig is, míg az bekövetkezhetnék, valahányszor kedve támadt a leányba bele kötni, helyette mindig a férjét vette elő, a jó jámbor Weimuth urat, a becsületes főrmendert, a ki elvesztette a felesége perét s annak jutott ki teljes mértékben a csáva. Ebben nem parancsolt a tisztelt asszonyságnak sem a város, sem a királybiró.

Lón azonban, hogy nemsokára Katicza is kiesnék a maga urának különös kegyéből. A derék syndikus ugyanis, az a veszélyes város kakasa, nem sajnálta a fáradságot, annyira lekötöztetettnek hitt védencét mindennemű alkalommal szerelemével ijesztgetni, s úgy tett, mint a kalitkába zárt farkas, melly minden pálczánál százszor kidugja az órrát s százegyszer megint újra kezdi, hogy hátha mégis ki lehetne bújni?

Majd szép szóval, majd ajándékkal kerülgeté a leányt; — hogy a szép szó mind füstbe ment, az ajándék pedig ki az ablakon, az igen természetes. Apró incselkedésekre mindig ráért, meg-meglepte a leányt, mikor főzött, mikor a kertben dolgozott, észrevétlenül odalopózott mögé, s egy csókot nyomott gömbölyű nyakára, szép sima vállára orozva; a miért ugyan mindig kijutott számára a megfelelő jutalék a sodrófából, vagy gereblyenyéliből, de van a németnek egy példabeszéde, melly szerint a szerelmesek között szükséges czivakodásnak lenni, a miből az következik, hogy a czivakodás nem egyéb, mint egy neme a szerelmi nyilatkozatoknak. Az ilyen nyilat-

kozatok nyomait nem egyszer viselte napokig Sziksz úr ott, a hol más szerelmi emlékeket szokás viselni, az inge alatt, de mégsem egészen ott, a hol más szerelmi emlékeket szokás viselni, a keblén, hanem a hátán.

Egy estve Katicza, ki rendesen legutolsó volt lefeküdni a háznál, miután a konyhán minden dolgát elvégezte, fogá mécesét s bezárva minden ajtót jól, és összejárva a ház minden zugait, ha nem rejtőzkedék-e el valami rosz ember valahol? felmene csendes kis hálószobájába s annak gömbölyű padlásablakát beakasztva kötényével, elkezdé magát azon kényelembe helyezni, melly szükséges a lefekvéshez.

Felhagyunk a leírással; először azért, mert nem találjuk illendőnek egy erényes hölgyet hasonló helyzetben lefesteni, másodsor semmi okot sem látunk arra, hogy céltalan gerjedelmeket idézzünk elő olly személyek iránt, kik régesrégén a föld alatt porladoznak.

Annyit a leghidegebb phantasia mellett is képzelhetünk, hogy midőn a hölgyek álomra készülve egyedül maradnak, nagyon kevésbé szoktak ovatosak lenni bájaik iránt.

E minden ovatosságtól ment pillanatban, a midőn Katicza azt hívé, hogy egészen egyedül van, valami csendes nesz üté meg füleit.

Halk visszafojtott lélekzet volt az, melly fekhelye alatt hallatszott.

A vér arczába szökelt: valaki őt megleste!

Nem az jutott eszébe, hogy ott tán elrejtőzött gonosztevő lehet, ki őt megakarja gyilkolni, hanem az: hogy ott egy férfi van, a ki őt megleste, midőn vetkőzött!

Első dolga volt hirtelen elfújni a méceset, hogy sötét legyen. A harag, ijedelem, a megsértett női szemérem tizszerezék karjai erejét, pedig bizony egyszerűen is elég súlyosak valának azok. Odarohant ágyához, mint egy böszült tigris, s a mint találomra alányult, egy borzas fő akadt kezébe.

Bizonyára azon borzas fő tulajdonosának nem leve irigylésre méltó sorsa, félig kihúzatva, egészen pedig ki nem bocsáttatva az ágy alól, ott incognito a sötétben az ütésnek, pofozásnak, karmolásnak és cibálásnak annyiféle variatioja játszott el rajta, a mennyi egy zongorának is keservesen esnék a mai világban.

Csak ekkor jutott eszébe Katiczának, hogy neki meg kellene ijedni! Hirtelen elbocsátá az ismeretlen embert, magára kapta rokolyáját, kirohant a szobájából, le a lépcsőkön, végig kiabálva a házon:

— Jőjjenek ide! Tolvaj van a háznál!

A házban lakók mind derék kegyes emberek voltak, a kiket ilyen szép biztatással nem lehetett kicsalni az ágyból; még jobban elbúttak. Katicza tehát kifutott az utcára, onnan csödité be a jövő menőket, s nem sokára akadt egypár merész tímárlegény, a kik fustélyokkal ellátva, megindulának a leánnyal keresni a tolvajt.

Sziksz úr szemközt jött rájuk. A szobája ajtajából lépett ki. Képe össze volt karczolva, s azon kérdésre hogy mi lelte, azt felelé, hogy a mint a nagy lármára kiakart tekinteni az ablakon, elfeledte, hogy a táblák be vannak téve s az üvegen keresztül dugta a fejét.

Nagy fejszóválva sajnálák. Csak Katicza sejté az igazat: az éji leskelődő ő volt. Jól esett neki, gondolá magában.

S most még tetejében az a boszuság várt reá, hogy a nagy rablólárma miatt neki magának kellett a kutató népséggel együtt keresni a házban rejtlő tolvajt; vitte maga elől a lámpást padlásra pinczébe s magyaráztatta magának a leánnyal: hol volt? mi volt?

Mindent tüvé tettek a házban, végtére is nem találván semmit, abban nyugodtak meg a kutatók, hogy bizonyosan kiugrott az ablakon a semmirekellő.

Sziksz úr csak úgy szedte fel zsákszámba a megtisztelő czimeket, mellyeket a gonosztevő rovására szemtül szemben mondogattak neki.

Ez napságtól fogva kitelt Katiczának a becsülete Sziksz úr előtt, most ugyan össze ne kapjon Weimuthné asszonyommal többet, mert a multkoriért is megtalál lakolni.

(Vége köv.)

LONDONI JEGYZETEK.

KERTBENITŐL.

London egy óriási város. Én még szépnek is találtam volna, ha nem jövök egyenesen Olaszországból, még pedig Párizson által. De ki a szépség s izlés hazájában igazi nyílt szívvel fogadta a benyomásokat, az magasabb igényekkel áll elé, semhogy a pusztán tömeges nagyszerűség hatása kielégitené.

Ha az ember vasuton érkezik Londonba, a benyomás, mit az egész város szemlélése tesz, el van veszve. A vasutnál várakozó kocsik, mint valami áruczikket szállítanak át a néptömegben, s a hosszú setét utcák collosalis egyformaságában nem találunk egyetlen egy meglepő képletet, s ha megérkeztünk az illető vendéglőbe, körülvesz egy csapat borzasztó szögletes és néma cselédség, s a szobába szállit olly közönyösen, mint valami kalaptokot.

Ha azonban gőzösön érkezünk meg, a látvány valóban nagyszerű. A tájképi rész egyébiránt csupán a háttért képezi, mi London vizről szemléleténél olly nagyszerűen hat reánk, az a minden ponton föltűnő óriási életmozgalom. Alig lehet látni a Themse vizét, annyira el van boritva a sok különemű közlekedési eszközzel, mellyek gőzölve, susterogva és sivitva rohannak el egymás mellett, megtelve emberekkel, míg a két parton épen olly sűrű mozgékony tömbökben foglalokznak az emberek. Az üzleti mozgékonságnak illy nagyszerű képét, Londont kivéve, egyetlen egy városban sem lehet látni, s ugy tetszik, mintha itt egyetlen egy helyre lenne összpontosítva a nép egész óriási tevékenysége.

Azon hely, hová az idegent mindenek előtt vezetni szokták, ha a város építészeti csinjáról, s a nép szépízléséről fogalmat akar magának szerezni: a Trafalgar square.

S valóban kevés helyet találhatni, melly a gondolkozó szemlélőben annyi történeti emléket ébresztene mint a Trafalgar-square. Elöttünk áll a Nelson-oszlop, emléke az angolok legvilághirűbb diadalai egyikének; elöttünk áll azon ház, mellynek ablakából I. Károly király a vérpadra lépett; s minden nyomon számtalan történeti emlék tűnik fel, s mellyek a Trafalgar-square-t olly nevezetes helylyé teszik, hogy csupán a párizsi Concorde-piaczot lehet e részben vele összehasonlítani.

De kinek a szép iránt is van fogékonysága, az a Trafalgar-square szemléleténél kellemetlen reflexiók által fogja magát kinezva érezni. Szemben van a nemzeti műcsarnok, egy építészeti egyveleg, mellynek romaias kupjai, görögös oszlopai, s angolos kéményei vannak. Balra láthatni a sz. Márton templomot, melly architectonicá-

jával még kellemetlenebb benyomást tesz, mint a nemzeti műcsarnok. Ez egy görögös templom, hat soros oszlopu porticussal romai stílusban, s egy egészen modern alaku óriási torony emelkedik fölötte. Illy izlés- és műaránytalan építészeti tekintetben London valamennyi nevezetesebb épülete. Látható itt görög templom romai porticussal, egyptomi pyramis és mór villa, s mindez egy olly borus és ködös ég alatt, melly mindig nedves, s szénporral mindig telve van. S e barátságatlan égalj miatt rakják osztán meg a joniai és korinthei kővirágokat kéményekkel, melly úgy veszi ki magát, mintha a belvederi Apollot hálósipkában látnók, félve a náthától, vagy pedig a miloi Venust olly állapotban, mintha fáznék még a kő is, a mellyből ki van faragva.

(Folytatjuk.)

TARKA KÉPEK.

EGY AGG SZINÉSZ NAPLÓJÁBÓL.

Magyar gróf és falusi borbély.

Egy magyar gróf, kinek herczeg kisasszony volt a neje, jószágán adtuk darabjainkat, az ő udvari és gazdasági tisztjei és azok családai igen szép számmal pártolának bennünket, mert a színészek nem mondom jók, csak türhetők legyenek, Magyarországon mindenütt akadnak nézőkre, és megélhetnek, de ne járjanak házról házra requirálni kellékeket, ruhákat, a mijök van azt használják, és inkább nélkülözzék, a mit mástól kellene kérni, úgy scenirozzák darabjaikat, hogy nélkülözhető legyen; a ki ezt nem tudja nem ért a színészethez. Második: tanulják meg leczkőjüket. Harmadik: morális karakterök legyen, ez igen könnyű; kinek ez nehéz, azt a magyar szótárban igen furcsa néven hívják; így mindenütt kedvesek lesznek. — Minket mondhatom a gróf jószágán pártoltak, de sem a gróf maga, ki ámbár tudott magyarul, sem a herczegasszony, ki ugyan nem tudott magyarul, nem szerencsétettek jelenlétökkel, mire nem is mertünk áhitozni, mert egy kis teremben 10—12 személyből álló társaságtól négy zenészszel operát adva látni nem nagy élvezet lehet annak, ki nagy városokban jobbat látott.

Különben is a grófról az a hir szárnyalt, hogy nem szeret mulatni; zárkozottan maga él otthon feleségével, és a szó teljes értelmében strimflit vagy harisnyát köt órákig udvari nők és felesége társaságában. Csupán egy dologban találja szenvedélyét, mindenféle divatú öltözetet összevására, a mi csak 30 esztendő óta létezik, s azokat soha sem viseli, hanem egy nagy teremben elrakva tartogatja.

Egykor az udvarmestere jelenté neki, hogy már több ezerekre megy a kaputok, frakkok, nadrágok és mellények száma, mit a fővárosból szokott hozatni évenként, a raktár már színig tömve van, semmi sem fér bele, az apróbb rétegek már penészednek, az ujonnan jött megrendelést nem tudja hová tenni a hely szüke miatt? A gróf hallgatott és kötött igen módosan, mert abban egy brüsseli csipkekötőnő sem tett volna ki rajta. — Így a szegény udvarmester megfélemedkezőn magáról, nem tudta meggondolni következtetését iszonyu gondatlan kifejezésének; azt találta mondani: az én alázatos véleményem lenne, tán a régi divathól kijött ruha darabokból néhány

ezer darabot eladni a zsidóknak, hogy az ujabban érkezettek megférhessenek a rak-tárban.

Arra a gróf méltó boszúságra gerjedvén, csenget, bejön egy inas.

— Azonnal jöjjön hozzám a praefectus! kend pedig, szól az udvarmesterhez, menjen ezennel szemem elől, majd a praefectusomtól meghallja akaratomat!

Eljövén a praefectus, megparancsolá neki, hogy az udvarmestert ezennel foszsa meg szolgálatától, mindent vegyen által tőle, s még ma expediálja az uradalom határain kívül.

Egyszer leküldi hozzánk a korcsmába udvarmesterét s meghivat. Én azonnal szaladtam, és bevezettetém épen a gróf elé. — A gróf kinézett egy ablakon, melly az udvarra nyílt, azon ablakból a mosóház falát lehetett látni, hanem akkor nem mostak benne. Én pedig mindjárt az ajtóban 6 lépésre a gróftól vártam a parancsot, de eltelt egy negyed óra, a gróf mozdulatlanul hátra tett kezekkel állt ablakában és nézi a mosóház falát, magam is lábujjhegyre állván, kandiságból szerettem volna tudni, mit néz? Oh de én szegény avatatlan és nem magas nevelésű ember semmit sem láttam pusztá falnál egyebet, és mai napig sem tudom, mi nagyszerű látvány lehetett ott, mert a gróf nem ért rá hozzám szólni, hanem folytonosan feszített figyelemmel a mosóház falának meredt. Ez így tartván egy jó óráig, gondolám, tán nem tudja, hogy itt vagyok, megszólítám:

— Méltóságos gróf ur itt vagyok parancsára, az udvarmester ide rendelt, miben lehetek szolgálatára. Ó néz — ismét csak az fúrta agyamat: ugyan mit néz? oh be szeretném látni mit nézhet olly szorgalmas figyelemmel egy ilyen gróf, kinek millioi vannak és millio élvezetek állnak szolgálatára? már hát közelebb mentem szinte háta megé kapaszkodtam lábujam hegyeire, oh de fájdalom mit sem láttam, pusztá fal, fehér fal, nem volt azon mégcsak karczolás is, tán valami különös nagy dongó légy, vagy bogár van a falon és a gróf természetvizsgáló, azt nézi, de az sem volt; tán azt nézi, hogyan hagyja színét a mész, melly a falra mázolja van? mert örökké csak nem maradhat olly fehér mint most, különben nem meszelnék minden évben, ha fehérségéből mit sem veszene, és ilyen urnak, kié annyi dominium és még a mosóház is falustól, látnia kell, mikor, hányszor és miféle mésszel kell azt ismét megmeszeltetni, hogy a mosóház a kastély többi részeivel illő harmoniában tartassék? — Ezt te szegény teatralista mind nem érted, a te rongyos függönyeid elég ha 4 évben egyszer kapnak egy kis sárga és vörös földet, mert például ultra marint az én kurtinám nem is érdemel, mert drágább lenne a festéke, mint anyaga, aztán meg méregdrága, fontja három huszas Pesten is. — Mert itt volt időm Hegel szerint elmélkedni, az Isten áldja meg a grófot, időt ő adott, de egy daemon is akarta maszlagosítani vigszeszélyemet, mindig azt sugdosta: te ostoba komediás, te azt gondolod, hogy azért nem szól hozzád a gróf, hogy el van foglalva, nem igaz, megvetésből teszi, hogy éreztesse veled a te csekélységedet, melly elenyészik az ő magossága alatt; és már ennek a semmire való szellemnek, kicsinben, hogy szavát nem fogadtam, már kerestem is a szavakat, melylyel megmondjam: uram, ha akar valamit parancsoljon, mert elég ideje, hogy itt állok, én szegény ember vagyok, de bolonddá nem hagyom magam tartatni, elég volt már másfél óráig itt állni, nagysád is megláthatta eddig a természet nagy tüneményeit a mosóház falán, szóljon már én hozzám is, mert elmegyek. — De ismét Knigge jutott eszembe, és az, hogy bánni kell tudni az emberekkel. Ez nagyúr, hátha jót akar veled, hisz azért elállsz te néha két annyi ideig is a pénztárodnál hiában, és

még egy rongyos fut is szívesen látsz, ha hozza a maga garasát komediára. Arra megfordul a gróf és rangjához illő nyájassággal mondá:

— Ah igaz, önt hivattam? Ném, a hercegasszony, úgy nyilatkozott tegnap, hogy kívánna egy előadást önöktől látni, de olyat kellene választani, mit megértsen, mi énekes és vig legyen. Szokták-e adni a politikus csizmadiát?

— Szoktuk méltóságos ur, de abban nincs ének.

— Mit kellene hát adni? igaz, a falusi borbélyt hallottam dicsértetni, önök jól adják, kitől van a zenéje?

— Senktől.

— Helyes. Ma tehát sétautunkat elhagyjuk és lemegyünk önöket nézni a vendégfogadóba, majd vitetek én pamlagokat a hercegnő számára, én magam állni szeretek, másfél óránál tovább ne tartson, mi 7 órakor ott leszünk. Miféle gyertyát égetnek? Kérjen az udvarban viaszgyertyát, azt kell a teremben égetni.

Azután kezével jelt adván a menetre, elmentem, meghajtam magam, már a lépcsőn lementemben szép reményekben ringattam elmémet, mellynek valósultak is, mert a grófnő 120, a gróf 80 forintot vetettek szegény 50 forinthez szokott pénztárunkba.

A grófnő jól mulatott, igen nevetett, csak úgy hajlottak nagy fehér tollai kaplapján, a gróf pedig hátra tett kezekkel állott a Zofája mellett, komolyan nézett a szinpadra, de el sem mosolyodott, gondolom a mosóház falán látott tárgy foglalkoztatá még akkor is.

ORSZÁGJÁRÁS.

△ *Stowe* asszony Párisba érkezvén, Tamás bátya tisztelői által, ha nem is olly fényesen mint Londonban, de szívélyesen fogadtatott.

△ *Van Dyk* egy új képe. Berlinben közelebb egy történeti festmény fog árvereztetni: „Az éhenhalásra kárhoztatott Cimon tápláltatva leánya által.“ — Az amsterdami akademia azt határozta, hogy e képet a nagy *Van Dyk* festé. Mennyivel hálásabb egy művésznek, mint egy írónak foglalkozása, kitünik abból, hogy ha az író egyszer meghalt, munkái nem szaporodnak, sőt megtörténik, hogy hátrahagyott kézíratait más valaki adja ki, mint sajátjait; ellenben a régi festők műveinek száma például évenként szaporodik, mintha folytonosan dolgoznának, s úgy hullatnák egykori hazájokba e földre a csillagokból. Hogy aztán az illy legujabb műveket feltalálják, arra mindig akad ember.

△ *Új bankett-cím*. Ekkorig nagy emberek tiszteletére szoktak lakomát rendezni, s ime a berliniek tultették magukat ezen előítéleten. Közelebb ott nagyszerű sparga ünnepély tartatott, jól ettek ittak, érdekes toasztokat mondottak a jó sparga tiszteletére s azután táncoltak reggelig.

△ *Valódi virtuozitás*. Valaki összejegyezte mindazon virtuozokat, kik Párisban a közelebbi saison alatt a szépművészetek különböző ágaiban igénybe vették az élvvágyó közönség pártfogását. Állítása szerint azok összes száma, az ötszázat jóval felülhaladja. Ennyi közt kitűnni aztán okvetlenül virtuozitás. Általánosan el van ismerve, hogy e nagy tömegben egy angol család: *William Binfield* három fiával és két leányával a zenészetben magára vonta a közfigyelmet. Virtuozitásuk abban áll-e hogy hatan vannak, vagy egyszersmind a zenészetben, ez nem tesz különbséget.

△ *Bikaviadal és lelkesedés*. Nimesben, mellyet a műveltebb városok egyikének tartanak a statisztikusok, közelebb egy vállalkozó nagy romai amphi-

theatrumban bikaviadalt rendezett, s ezt a hatóság olly feltételül engedte meg hogy a legyőzendő bika meg ne ölessék. Hja de a művelt közönség lelkesedése máskép határozott, mert midőn a bika le volt győzve a matadort harsogó tetszés nyilatkozat buzdította munkájának bevégzésére, s öröm volt látni, mikép ontotta vérét ellenének.

△ N i n c s p é n z ! erről panaszkodnak a statusgazdák, és házigazdák. Dehogy nincs. Egy közönséges váltó ügynök Párisban könyökig markolván a börze-spekulatíókba, mivel olly nagyban vitte hogy gyanússá kezdett lenni, biztosítékot kívántak tőle s ő rövid félóra alatt 1,160,000 frankot leolvasott készpénzben.

△ E g y i t é l e t A m e r i k á b a n. Bizonyos nagyvárosban egy festő elkészítvén egy asszonyság arczképét, miután az alku-díjnal többet követelt s kívánatát teljesíteni vonakodtak — egy műáros boltja elé kitette, illy aláírással „az ostoba szép“ az asszony testvére oda megy egy bicskával — fanyelű volt e vagy salavári nincs megírva — és a képet összehasogatja. A festő panaszra megy és a bicskás urat csakugyan elmarasztalja a törvényszék — az összehasogatott v á s z o n á r á n a k m e g t é r i t é s é b e n.

BUDAPESTI HIREK.

* * Bognár ^{József}, a nemzeti színház ének mestere, ki a Füredy által összegyűjtött 100 magyar népdalt zongorára tevő, azon meleg pártolás által buzdíttatva, melylyel e népszerű vállalata fogadtatott nem csak a hazában, hanem még külföldön is, számos megrendelések törtévnén e mű iránt Angliából, sőt Americából is; jelenleg egy nagyobb szerű vállalatot szándékozik megindítani, melly magában foglalná az egyetemes magyar népvilág zenéjét és dallamait. E derék és igen korszerű eszme élénk viszhangra vár nemzeti zenénk tehetősebb pártfogóinál, mert illy nagy utánjárást igénylő vállalat csupán csak megfelelő pártolás mellett léphet kívánt sikerrel életbe.

* * Ismét egy új irodalmi egyéniséggel gazdagodánk. B. Podmaniczky Frigyes e napokban adá át a közönségnek Orosz, Dán és Svédhonban tett utazásai naplóját. Egyszerű nyelv, érdekes felfogások, eleven leírás és kedély jellemzik az egész munkát, mellynek az elegans kiállítás is díszére válik, s a kiadó Szamvöld Gyula jó ízlését tanúsítja.

* * Komáromi Alajos mult va sárnap harmadszor lépett fel vendégül a nemzeti színpadon, mint Moor Károly s a közönség több ízben nyilvánított tetszésével találkozott. Innen Kassára utazik, hová akkorra Havi és Gócs dalszin társulata szinte megérkezend.

* * A kolozsvári dalszin társulat a Hetilap szerint továbbra is ott maradand csupán a dráma egy része tesz kirándulást Deézsre.

* * „Eszter“ szerzőjétől ismét új regény jelent meg: „a nagyszebeni királybiró“ czím alatt. A mind végig érdekesen tartott műnek hőse Szász János, a Cserey Mihályból ismeretes hírheft királybiró, ki számtalan lyánt rabolt el szerelmi gerjedelemből s azokat többnyire meggyilkolá, ezért I. Leopold alatt a szebeni piacon lenyakaztatott. Az érdekes mese mindenütt át van hatva azon ismerős bűbájtól, mellyet

e mű írójától annyira megszokott az olvasó közönség. A mű 3 kötet, ára 3 fp. Kiadója a magyar irodalommal olly buzgón foglalkozó Heckenast.

** Szinte fentisztelt kiadó egy jogtudományi lap kiadására nyert engedélyt, melly különösen ilyen porlekedni szerető népnél, mint mi vagyunk, nevezetes hiányt fog pótolni.

** Mult hétfőn újra volt szerencsénk Bülowot hallani szinpadunkon, melly alkalommal különösen magyar dallamokra szerzett változatai nagy tetszést arattak.

** Scaleri opera társasága Pestre készül, ebből egy magyar lap azt következteti, hogy az is a nemzeti színházban lép fel, s előre jajgat bele. De már az még is csakugyan sok volna a jóból.

** A magyar tudóstársaság ülésében sokat ígérő levél olvastatott fel, mellyet gróf Karacsay Fodor úr irt Deák Ferencz urhoz. A fentisztelt gróf legfelsőbb jóváhagyás mellett Perzsiába utazand, hová vezérkari tisztek képzése végett hivatott meg, s ez alkalommal a tartományi földabraszok kijavításával foglalkozván, bő alkalma leend Teheran, Herat, Balkh, Bokhara és Szamarkand vidékén őseink eredete felől legalaposabb nyomozásokat tehetni, mellyeknek eredményét koronként a magyar tudóstársasággal közölni ígéré az érdemes gróf. Nagy érdeklél várjuk becses közleményeit.

** A balatoni társulat elhatározá egy csatorna ásátását a Balatonból a Dunába Sekszárdnál, melly gőzerővel is járható legyen; ez által azon vidék, melly hazánkban bár nem legtávolabb, még is leginkább félre esett fővárosunktól, szorosán kapcsolhatnánk hozzánk.

** Amerikában a Tamás bátyák egy kis összeesküvést tanultak be az egyesült státusok ellen; hanem egy szabad néger felfedezte az érdekes meglepetést. Érdekes meglepetés lett volna különösen Beecher Stowe asszonyra, ha Európából visszatérve a Tamás bátyákat nem találta volna többé a kunyhókban, hanem a palotákban.

** Külföldi lapok szerint az Amerikában magyar népdalokkal olly nagy furórét arató Ferencz né asszonyság senki sem lenne más, mint egykori kedvelt népszimű énekesnőnk De Cau Mari.

** Milly kegyelettel kezdenek nagyjaink a hazai széplelkek emlékei iránt viseltetni, tanusítja az, miszerint herczeg Eszterházi Pál úr Kisfaludy Sándor szőlőkertjét megvásárolá, s rendeletet tön; hogy minden azon állapotban maradjon, a hogy azt a költő hagyta, a diófa, melly alatt szép műveinek nagy részét írta, még most is zöldül; a diófa a magyar népköltészet szent fája.

** Mult pénteken ismét egy tehetségesebb vidéki színész lépett fel szinpadunkon: Török Zsigmond úr, kinek víg bonvivant alakok személyesítése látszik hivatása lenni. Ezúttal az Élet szinfalaiában lépett fel mint Boisjoli. Fellepte sikeréről jövőben.

** A budai ó török mecsetben eltemetett dervis hamvaihoz évenként imádkozni lejáró dervisek egyike, t. cz. Flaghi Ben Mohamed Omeros úr e napokban szertartásai előtt nagyobb mennyiségű mákonyt találván használni, mint a mennyi szükséges, olly tulzott lelkesülésnek eredt, miszerint kórházba kellett vitetnie.

** A nemzeti színházban július 6-kán két új francia vigjáték adatott: „Horace munkái“ és „22 éves gyám“ amazt írta Pierron, fordítá Ország Antal; ezt irták Mellesville és Vermont, fordítá Emilfy Olivér. Az elsőben egy író van cariquirozva, ki a nő emancipatiót sürgeti, mind addig, mig saját nejét nem akarják elszöktetni. Nem is feleséges embernek való ez a thema. Másik azon egyszerű mesét tartalmazza,

miként szeret bele egy fiatal gyám fiatal gyámleányába, s hogy válik belőlük házaspár. A műben semmi sincs új, de minden kedves, épen mint a bohó tavasz, mely minden esztendőben előfordul és mindig szép.

☉ Ismét jelentek meg Treichlingernél következő s a tánczenekedvelőknek ajánlható zenedarabok: Első szerelem, igen kedvelt Csárdás Patikárustól; Polka Vidéktől; Erzsébet Lengyelke és Tiszavidéki Csárdás Tenczlingertől.

Az első m. festészeti akademiát gyámolító társulat részéről következők juttatnak a t. cz. közönség tudomására: 1) A szétküldözött kérelmi ivec nyomán eddigelé következő eredmény mutatkozott: a) Adakozásul küldött M. Óvár vórosa 1 ft. 16 kr, Roskoványi Ágoston váci püspök ő mga 20, főtiszt. Mericzay Antal váci kanonok ur 5 pftot. b) Részvényeket irtak alá: Csajághy Sándor csanádi püspök ő mga 2, a főtiszt. győri káptalan 1 részvényt. c) Alapítványképen küldött N.-Várad városa 66 pftot; Kassa városi községi tanácsa pedig elhatározá, hogy a házi pénztárból egy növendék alapítványt évenkénti 66 pgő forintjával folyvást fizetend az akademia fenállásaig, mihelyt a föltételek iránt közelebbről értesittetik. Mindezen nagylelkű adományok és aláírásokat a legforróbb köszönettel s annál nál nagyobb örömmel említi meg a választmány a nyilvánosság színe előtt, mennél inkább kecsegteti magát azon reménnyel, hogy illy nemeslelkű példák más szép érzelmű testületeket és pártolókat is hasonló nagylelkűségre buzdítandnak. — 2) Az évi befizetéseket megtagadó némely részvényesek irányában határozottá lón, hogy a tartozék-részvénydíjak törvényes uton is behajtandók lesznek, Ráth Károly tagtárs és ügyvéd úr ajánlkozván a netán szükséges törvényes lépések megtételére. 3) A társulati növendékek közül a lefolyt évnegyed alatt négyen u. m. Végh Ferencz, Polák Tivador, Németh Julia és Wollenek Gáspár elmaradván, helyekbe Jeszkinszky Antal, Ney Béla, Berkovics Samu és Bernwallner Mór nevezettek ki társulati növendékekül. — 4) Az idei díjosztás és akademiai ünnepély sept. 15-re határozottatott megtartatni. — Pest, junius 19-kén 1853.

Ney Ferencz
fest. akad. társulati titkára.

VIDÉKI SZEMLE.

D. Földvár, jul. 1.

Milly kedves a változás, melyet izgatottabb fővárosi élet után nyújt a mezei élet. Utunk a Fejérmegye déli határán fekvő baracsi pusztán vitt át; néhány nap itt bőven érezteté velünk a magyar vendégszeretet ősi boldogságát. Van itt mindenféle magyar lap, könyv s olvasó közönség nagyobb mint sok városban; nem csoda különben, a hol olly lelkes nők vannak mint D. L-né, K. G-né és a szép R. B-i kisasszony. E nagy kiterjedésű pusztán sok római régiség találtatik, melyekről későbbben többet szólunk a maga helyén.

Városunkban pár hét óta rendkívüli élénkség uralkodik nyiltan és alattomban. Azon hir, hogy tervezett junialisunkra a Patikáros testvérek hivatnak meg, fölwillanyozta az egész vidéket. A leérkezett művészek más nap adhatának engedélyezett programmu

mellett hangversenyt vasárnap jun. 26-kán a Kruspérféle kertben. Jelen volt téparancsnok őrnagy úr ő nagysága is magas műveltségű nejevel és a katonai tisztikarból többen a vidékről is, téparancsnok ő nagysága kegyes beleegyezéséből a hangversenyt reggelig tartott tánczvigalom követé.

Hangverseny közben Szöllösi tánczművész leánykái mulaták a közönséget műtánczaikkal. Aesthetikai fölfogás, ügyes plastica és csinos külsejük szép reményekre jogosítanak bennünket a kedves kis művésznők előmenetelében. —

Napokban tartá utolsó szini előadását Váradi kis társasága. A közönség inkább különös részvét mint műpártolásból látogató az előadásokat. Kárhoztatnunk kell némely igazgatók azon érthetlen tapintatát, miszerint a szerző nevét mindig mellőzik a szinlapon, holott ezen érdekeltségre közönségünk eléggé megérett már, sőt egy részére kizárólagos vonzerővel bír.

Örömmel kell jelentenünk hogy az irodalom iránti részvét növekszik.

Idegen.

NEMZETI SZINHÁZ.

A Nemzeti színházi nyugdíj-intézeti alaptőke növelésére a f. é. június 23-ról kihirdetett adakozások óta következő újabb ajánlatok s készpénzbeli áldozatok folytak be pengő pénzben, u. m.

T. cz. Ürményi József ur cs. kir. kamarás s a nyugdíj-intézeti választmány elnöke 1-ső sz. gyűjtőívén aláírtak: t. cz. Somsich Pál 100 for.; ifj. gróf Zichy Ferencz cs. kir. birod. tanácsos 500 fr.; Szógyényi László cs. kir. birod. tanácsos 200 ft. Ürményi József cs. kir. kamarás 500 for. öszvesen 1300 p. ft. a t. cz. aláírók a jegyzet tőkék 5% kamatainak évenkénti fizetését biztosítván.

T. cz. Marczibányi Lőrincz cs. kir. kamarás 11. sz. gyűjtőívén saját maga által aláírt s készpénzben beküldött 40 pfr.

T. cz. Simontsics János kir. tanácsos s nemz. színház gazd. igazgató 3. sz. gyűjtőívén jegyzett következő készpénzbeli adakozások, u. m. t. cz. Máhr Antal 1 fr. Szántó J. 1 fr. Bereznay 1 fr. Szalay Józ. 1 fr. Kaján Sánd, 1 frt. Fabricius 2 fr. Borsody 2 fr. Hajnik 2 fr. Halász Józsefné 2 fr. Halász Gidáné 2 fr. Halász Ida 2 fr. Mihályfi 1 fr. Stuller Fer. 1 ft. Emei 1 fr. Kontsér 5 fr. Semelweis 2 fr. Én is adtam 1 fr. Kiss Károly 1 fr. Pfeffer Istv. 1 fr. Rudnyászký 1 fr. Válvetve 1 fr. Tóth Lőrincz 1 fr. Eckstein Adolf 2 fr. Szajbely Frigyes 1 fr. Sandtner Vilmos 5 for. Latinovits Vincze 2 fr. Vári Szabó Antal 2 fr. Geréb Rud. 2 fr. Balogh Istv. 1 fr. gróf Károly Istv. 1 arany, Danielik 2 fr. Szántófy 4 fr. Kovács 1 fr. Scitovszky 2 fr. Zitterbarth Mih. 2 fr. Nádosy 10 fr. Bicskey 2 fr. Agárdy 1 fr. Priemaeyer 1ft. Staffenberger 1 ft. öszvesen 74 pfr. és egy arany. Minél fogva az alaptőke 1414 pfr. s egy arannyal ismét növekedett.

Mely nagylelkű hazafiás s emberbaráti ajánlatok s illetőleg készpénzbeli adakozások, közméltánylat végett ezennel közzé tétevé; a nyugdíj-intézet korm. választmány legkedvesebb kötelességét teljesíti, midőn az említett jótékony intézet részéről a nemes keblű áldozók iránti őszinte hálaköszönetét nyilváníttja. — Pest, július 2. 1853

Fáncsy Lajos m. k. a nemz. szính. nyugd. int. korm. választ. tagja s jegyzője.

AZ EDDIGELÉ BIZOMÁNYOM ALÁ BOCSÁTOTT SZINMŰVEK JEGYZÉKE.

Eredeti művek.

Benkő Kálmántól: Mikulás, népszínmű 4 felv., Ábránd és szerelem, dráma 4 felvonásban.

Dobsa Lajostól: Guttenberg, dráma 5 felv., Brumon marquis dráma 5 felv. Öcsém házasodjál, vigj. 3 felv., Világismeret, vigj. 3 felvonásban.

Hegedüs Lajostól: Rózsakirályné, népdráma 4 felv., Hazatértek, dráma 4 felvonásban.

Jókai Mórtól: Dalma, dráma 4 felvonásban.

Szigligeti Edétől: Arczkép, dráma 4 felv., Argyil és tündér Iona, népszínmű 3 felvonásban. Vid, színmű zenével. Liliomfi, zenével. Házassági három parancs, zenével. Nagypó, zenével. Aggteleki barlang, zenével. Parbaj mint isten ítélet, zenével. Egy nő, drama. IV. István, drama III. Béla, drama.

Vahot Imrétől: Bányarém, népszínmű 4 felv., Kézműves, népszínmű 3 felv. Éji zene, vigj. 3 felvonásban.

Fordított művek.

Bulyovszkynétől: Fehér Othello vigj. 1 felv., Brisbane után magyarosítva; Színésznő, vigj. 1 felv., Fournier után; Élet színpalái, vigj. 5 felv., Duma-noir és Clairville után; Tiszaháti libácska, vigj. 1 felvonásban, Bayard után magyarosítva.

Csepregi Lajostól: Koldusnő, dráma 5 felv., Anicet Burgevis és Masson után; Hála istennek megvan terítve, vigj. 1 felv., Gozlan Leo után; Mai paraszt, vigj. 1 felv., Souvestre Emil után.

Clavigo, dr. 5 felv., Goethe után Egressy Gábor; Tévedések vigjátéka, vigj. 3 felv., Shakespeare-től fordította Egressy és Szigligeti.

Emilfi Olivértől: 22 éves gyám, vigj. 2 felv. Mellesville és Vermont után.

Cid, dráma 5 felvonásban, Corneille után Hegedüs Lajos.

Dandin György, vigjáték 3 felvonásban, Molière után Kazinczy.

Országh Antaltól: Sulliván, vigj. 3 felv., Mellesville után; Pénz és becsület, dráma 5 felv., Ponsárd után; Tamás bátya kunyhója, dráma 6 felv., Duma-noir és D'Ennery után; Szív és hozomány, vigj. 5 felv., Mallefille Felicien után; Lady Tartuffe vigj. 5 felvonásban, Girardinné után. Horace munkái vj. 1 fel. Piéron Ödön után.

Szász Lajos,
nemzeti színházi alügyelő. Ósz utca 10. sz.

Lapjaink jelen számával küldjük szét a Háromszéki leányokhoz készült aczélmetszetet.

FELELŐS SZERKESZTŐ

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

9 fennmaradó lapok
sz. 1853/7 Kékesi

A. f. é. utolsó évnegyed közelgetvén, sietünk a tisztelt magyar olvasó közönséget megkérni, miszerint illető tisztelt hazánkfiak a

„PESTI NAPLÓ”

negyedik évnegyedi előfizetése iránt szives rendelkezéseiket elég korán megtenni méltóztassanak, hogy a nyomandó példányok számának elhatározásában ahhoz alkalmazhassuk magunkat.

E politikai folyóirat, jövőre is következetesen folytatván programjában kitűzött irányát, s több jeles szellemi képesség és hazafiai indulat támogatását megnyervén, gyarapodó arányban reményli kitűzött közhasznú loyális céljait folytathatni. S e végre valamint eddig, úgy jövőre is, nem csak a világesemények, s a legtekintélyes bel- és külföldi sajtónyilatkozatok hű és gyors közlése, hanem közvetlen tárgyatott tudósítóink által hely színén nyert értesítések s levelek nyomán is tisztelt olvasóinkat folyvást az események színvonalán tartandjuk, s midőn elég fontosnak látjuk, a tudásvágyat egyszersmind rendkívüli magán távirati sürgönyök útján is kielégíteni igyekszendünk. — E közben nem fogjuk feledni a hazát, s annak kulturai fejlesztését. Egy részről az ország minden vidékein lapjainkkal kapcsolatban álló érdemes levelezőink közremunkálása, más részről a fennálló viszonyok alapján keletkező időszerű vezércikkeink által törekedni fogunk továbbra is lapjaink tanulságos voltát emelni, s a közéletnek tolmácsául szolgálni, közintézeteink állapotjáról időszerű értesítést adni, s mindenek felett irodalmi rovatunkban a nemzeti műveltség ügyét támogatni. E közben kellemes időtöltésre is szolgáltatunk anyagot, s a szépnemre mindig illő figyelemmel leencünk, azért is tárczáink mindig legjelesb íróink dolgozatait foglalandja magában. A magyar Nábob, koszorús írónk Jókay Mór igazán remek irányregénye f. é. october végeig el fog tartani. Ezt ismét egy jeles francia regény váltandja fel. — S hogy végre tisztelt olvasóinknak a körülményekhez képest semmi kivánni valójok ne maradjon, lapjainkban valamint a hivatalos rendeleték egész terjedelmökben, úgy a hivatalos hírdetések is kivonatban napról napra be fognak iktattatni.

Rajtunk ne muljon, úgy állítani ki jövőre is a Pesti Naplót, hogy abban a magyar közönség hasznos és kellemes olvasmányt, s a külföldi sajtónak lehetőleg teljes pótlékát nyerje.

Előfizetési feltételek a negyedik évnegyedi (october-decemberi) évfolyamra: VIDÉKRE postán küldve 5 frt. BUDAPESTEN házhozhordással 4 frt. p. p. Az előfizetési díjak elfogadtnak minden cs. kir. postahivatalnál — és Pesten a Pesti Napló kiadó-hivatalában uri-utcza 8. sz. a. 1-ső emeleten az udvarban, és Emich Gusztáv könyvkereskedésében úri- és kigyó-utcza szegletén. Az előfizetési leveleket bérmentesítettnek kérjük.

Pesten, sept. 18. 1853.

A „PESTI NAPLÓ” szerkesztősége.

Ápoljuk forrón a hazai irodalmat s az által legbiztosabban nemzetiégünket!

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

AZ UJ MAGYAR MUZEUM

HARMADIK ÉVI FOLYAMÁRA.

JANUAR—DECEMBER. 1853.

TUDOMÁNYOK ÉS MŰVÉSZETEK TÁRA

egszersmind a magyar akademia s több tud. társulat

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Kiadják az akademia több tagjai. — Felelős szerkesztő **TOLDY FERENC.**

Itt az idő, hogy a magyar, folüdülve halottas dermedtébol, helyzete világos felfogásán alapult módjairól gondoskodjék a nemzeti föltámadásnak. E módok mai nap nem lehetnek egyebek, mint a melyek azon erkölcsi becs és tartalom megörzése- s nevelésére vezethetnek, miknek nemzetünk annyi idegen elem közepett diszszel s hatalommali megmaradását eddig is köszönhette.

A **MAGYAR MUZEUM** működése ismeretesebb a közönség előtt, semhogy azt ujabban is fölelegetni szükséges volna. Mutatta azt eddig a növekedő részvét, melyet törekvésünk irányában a t. olvasó közönség tanusított. Az egyes rovatok tartalmasságát és érdekét növelni, a közönség iránti legszorosabb tartozásnak tekintettük.

Folyóiratunk ez évben is jelen alakját megtartandja. Az iverk számát a lehetőségig növelni fogjuk. Beltartalmát illetőleg mindent elkövetünk, hogy a t. közönség meglegedését megnyerhessük; mit annál könnyebben hiszünk elérhetőnek, miután dolgozó társaink száma több jelesebb íróval megszorodott.

Előfizetési feltételek: Megjelenik a „Magyar Muzeum“ h a v o n k i n t, minden havi füzet 7—8 tömött nyomtatásu iverk igen diszes kiállításban foglaland magában. Az előfizetés, az egész évi folyamra (12 füzetre) 6 ft, p o s t á n k ü l d v e 7 ft. 30 kr. pengő pénzben.

A t. c. gyűjtő urak, (kiknek 8 után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók) kéretnek az aláírók neve- s lakásával az előfizetési összegnek alólírotthoz minél előbb beküldésére.

Pest, Januar 8. 1853.

Emich Gusztáv.

(A „Magyar Muzeum“ kiadó hivatala, urí-utca 8. szám, első emelet)

